

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: X

Cím: A budai temetők sorsa.

Forrás: Magyarországi Újságírók Szövetsége

Bp.

1937. XI. 4.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

614.61

Hely

Idő

1937

Személy

Helyszám

A budai temetők szomorú sorsa

Aki halottak estéjén végignézi a temetők halmain libegő-lengedező mécses fényeinek végigsimogatja szemeivel a koszorúk és csokrok virágainak bágyadt foltjait, szinte megbékél a halállal, annyira szívhez szölg a sirontultra terjedő gyengéd szeretet számlalan kis jele. De milyen lehangoló és léleklelt tud lenni egy sírkert, ahol semmi sincs mindebből: mintahogy feketén és üresein feküsznek feldult sirdombjaikkal, széthajgált emlékköveikkel a régi budai temetők.

Pestiek nem igen ismerik ezeket. Az egyik a tabáni déli vasut alagutja mögött van, a másik az Új Szent János-kórház oldalán, a domboldalon. Mindkettőt *Mária Terézia* napjai óta használták s egyes családi sírhelyekre még a legutolsó időkben is került halott. Általában azonban csak olyanoknak a sírházhoz jártak ki ide az emberek, akiket már személyesen nem ismerhettek, csak a családi legendák szereplőinek, dédapáknak, ikanyáknak a nevét őrizték a sírkövek.

Mert a sírkövek itt látnivalót jelentettek. Egykoru, mult század elejei városleírások, Baedeker-ösök külön felhívják a figyelmet arra, hogy a „magyar Rossini” *Johann Fuss* sírján levő aranylantos megható verssorokkal ékes követ, vagy a *Mayerffy*-, *Hockhauer*-, *Stermenszky*-családok nyughelyét megnézni el ne mulasszák.

És mi lett ezek sorsa? A háboru alatt ellopkodták a fakerítést, mire a sírok közé szabadult komisz kölykök érthetetlen barbarsággal játékból sorra letördösték a műemlék számba menő rózsaszín márvány keresztet és obeliszket javát, majd ábrándos és kevésbé ábrándos szerelmes párok tanyájává züllöttek a kegyeletnek szentelt helyek. Annyira, hogy az alkonyat után egyenesen a Venus Vulgivaga telepét találta maga előtt, akit utja arra vitt. Az ör nyugodtan ott lakott továbbra is, tenyésztette a kecskéket és a házinyulákat, de arról, hogy a kerítést meg kellene ujitani, vagy egy kis rendet teremteni, szó se volt. Elhatározott tény volt már akkor a temetők kiürítése.

Egyesekben feltámadt a jobb belátás. Híre járt, hogy a ma is élő családok elődeinek sírjait, meg a művészi szempontból érdekesebb köveket körülültetik bokrokkal, megvédik, kicsinosítják és így parkszerű kiképzést kap a terület. Felbukkantak a kijárók, pénz is vettek fel — nem egy kegyeletet szívű utód örült, hogy áldozattal bár, de megmentheti azt a helyet, ahová annyi emlékfűzi —, ezzel szemben a valóság az volt, hogy a sírok évről-évre pusztultak, az utcagyerekek, kecskék és nyulak közös munkája folytán. Néhány év előtt egyszerre széles utat vezettek át a vízvárosi temetőn — husz méterre és párhuzamosan a már meglevő, ma is használt és egész jókarban levővel —, minek során vandál módon dobálták ki a munkások a feldult sírokból a

száresontokat és a koponyákat. Láthatta bárki, aki arra ment. A végítélet azonban csak az idén következett be. Tavaly még sok kis mécses rezgette az emlékezés sugarát a kora novemberi alkonyba: de akik most kimentek, csak ámulva nézhették, hogy milyen szép sorba rakott, nagyság szerint rendezett sírkögyűjtemény fekszik a földön határos, földszínevel egyenlővé tett sírok közt.

Valami furógépféle mellett szalonnázó munkások kevés megértéssel, jóízű nevetések közben tárgyalták meg azokat a naiv szentimentálisokat, akik tétován próbálták megkeresni a helyet, ahol egykor göröngyök hullottak a koporsókra.

Nem tudom, mi célja van a fővárosnak ezzel a területtel. Ugy hallatszik, szanatóriumot akar csinálni, ami épp olyan kevésbé célszerű, mintha parkot akarna ide virányosítani, ahol úgy is jó a levegő és mást, mint villaszerű házat egyébként sem szabad építeni. De hogy mi célja volt ezzel a barbár dúlással, azt meg éppen nem lehet megérteni. Ne beszéljünk kegyeletről. Akinek nincs pénze exhumáltatásra, az hallgasson. De a város esztétikája, lelke kívánta volna meg, hogy ez a két ritkaságszámba menő szép régi kert megmaradjon. *Isztambul* mellett, az *Édesvíznél* van a világhírű *Eyub*: ez is egy régi, bár nem is ilyen régi temető. Minden idegen megcsodálja, programjából ki nem hagyja, ha csak egy napot tölt is ott. *Kemál Atatürk* valószínűleg nem sorozható a szentimentális és ócskaságokhoz ragaszkodó embe-

rek közé, de nem szeretnék annak a közmunkatanácsosnak a bőrében lenni, aki megpengetné előtte az eszmét, hogy az eyubi temető helyére valami áramvonalas terápiás intézetet remekeljenek. Vagy hogy még egy példát hozzak fel: *Newyork* is van olyan modern város, mint mi. De azért a tőzsde és az állambank tőzomszédságában, a felhőkarcolók tövében játékháznak látszó apróságában ott áll egy régi (már mint az ő szemükben régi) templom, a körülötte meghagyott és gondozott sírokkal. A telekértéke akkora, hogyha rászánnák magukat és eladnák, megyenagyságu földet vehetnék másutt érte. Eszükben sincs.

Igen, úgy látszik nálunk *Kemálnál* radikálisabb és a yankeeknél üzletemberebb szellemek vezetik az ügyeket. A halottaknak mindegy, az a kevés élő pedig, aki rászánja magát egy ilyen esti bolyongásra, kicsit könnyes szemmel néz le a domboldalról a messzi város reklámjaira, neoncsöveire, fényeire és a lámpák világa egy pillanatra úgy tűnik fel, mintha százezernyi kis mécses gyújtott volna fel a felejteni nem akaró kegyelet.